

«Քայլ առ քայլ» բարեգործական հիմնադրամ

«Նախադպրոցական հաստատության մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների զարգացման» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ Սաների կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների, կարիքի բացահայտում և ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների ճշգրիտ կազմակերպում

Դաստիարակ՝ Ա. Գասպարյան

Գյումրու «ՓԱՐՈՍ » ՀՈԱԿ մսուր-մանկապարտեզ

2023թ

Բովանդակություն

Ներածություն	3
ԳԼՈՒԽ 1	
Ծննդից մինչև 6 տարեկան երեխաների զարգացման և կրթական չափորոշիչների համառոտ նկարագիր	4
ԳԼՈՒԽ 2	
0-6 տարեկան երեխայի կրթության և զարգացման կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգը	10
ԳԼՈՒԽ 3	
Դաստիարակի դերը նախադպրոցական տարիքի երեխայի կրթության և զարգացման կարիքի գնահատման գործընթացում	13
Եզրակացություն	15
Օգտագործված գրականության ցանկ	16
Հավելված	17

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ծննդից մինչև 6 տարեկան երեխաների զարգացման և կրթական չափորոշիչներն ընդհանուր առմամբ նկարագրում են, թե ինչ պետք է իմանա և ինչ պետք է կարողանա անել երեխան որոշակի տարիքում: Դրանք զարգացման տարբեր ոլորտներում մինչև 6 տարեկան երեխաների վերաբերյալ մեր ունեցած ակնկալիքներն են՝ պայմանավորված տարիքային բնականոն զարգացման օրինաչափություններով և ազգային-մշակութային առանձնահատկություններով: Չափորոշիչները ներկայացնում են ընդհանուր նպատակներ վաղ մանկության տարիների զարգացման և կրթության համար և ուղղորդում են բոլոր մեծահասակներին ճիշտ և արդյունավետորեն շփվելու 0-6 տարեկան երեխաների հետ՝ անկախ այն բանից, թե

- 1) երեխաները հաճախում են մանկապարտեզ, խնամքի կամ զարգացման ու կրթության որևէ հաստատություն, թե՛ հիմնականում մեծանում են տանը,
- 2) նրանք իրենց տարիքին բնորոշ զարգացող, թե՛ տարբեր կարողություններ և կարիքներ ունեցող երեխաներ են,
- 3) երեխաները վաղ տարիքից սովորում են խոսել մեկ լեզվով, թե՛ մի քանի լեզուներով և այլն:

Չափորոշիչները գործիք են այն մեծահասակների համար, ովքեր պատասխանատու են այս նպատակները հասկանալու և բոլոր երեխաների առաջընթացն ապահովող հնարավորություններ ստեղծելու և փորձառություններ ապահովելու համար: Չափորոշիչները ստիպում են նաև մտածել, խորապես ըմբռնել և գիտելիքներ ձեռք բերել երեխաների անհատականության, ընտանեկան մշակույթի, որոշակի հարմարեցումների և փոփոխությունների մասին, որոնք կարող են տարբեր լինել երեխաների առանձնահատուկ հանգամանքների դեպքում:

ԳԼՈՒԽ 1 ԾՆՆԴԻՑ ՄԻՆՉԱ 6 ՏԱՐԵԿԱՆ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ և ԿՐԹԱԿԱՆ ԶԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Վաղ մանկությունը երեխայի աճի, զարգացման և սովորելու բացառիկ ժամանակաշրջանն է: Կարևոր է նկատի ունենալ, որ որոշ երեխաներ կարող են չափորոշիչներով սահմանված ակնկալիքներից շատ ավելի բարձր ցուցանիշներ ունենալ, մինչդեռ որոշ երեխաներ էլ հնարավոր է, որ ամբողջապես չտիրապետեն այստեղ նշված գիտելիքներին և հմտություններին: Այս իմաստով շատ կարևոր է, որ երեխաների տվյալ տարիքին համապատասխան զարգացման և ուսումնառության հետ կապված ակնկալիքների մասին մտածելիս մենք ուշադրություն դարձնենք նաև նրանց անհատական առանձնահատկություններին: Երեխաները տարբեր են լինում՝ կախված իրենց բնածին հատկություններից, ունեցած փորձից, ունակություններից, առողջական վիճակից և սովորելու նկատմամբ ունեցած վերաբերմունքից, հետևաբար նրանց զարգացումը տարբեր տեմպերով է ընթանում: Պետք է ընդունել, որ երեխաների միջև այսպիսի տարբերությունները բնական են: Ուստի անհրաժեշտ է հարգանք դրսևորել բոլոր երեխաների նկատմամբ և նրանց վերաբերվել որպես ունակ անհատների, որոնք կարող են սովորել, հասկանալ իրենց շրջապատող աշխարհը, ընտրություն կատարել և արտահայտել իրենց սեփական կարծիքը: Մինչև 6 տարեկան երեխաների զարգացման և կրթական չափորոշիչների հիմքում ընկած է այն համոզմունքը, որ երեխաների ուսումնառությունը և զարգացումը բազմակողմանի է, քանի որ ֆիզիկական զարգացմանը զուգընթաց զարգանում են երեխայի խոսքը և լեզուն, զգացմունքները, սոցիալական շփման և իմացական կարողությունները: Հետևաբար երեխայի առողջ և համակողմանի զարգացման համար կարևոր են ուսումնառության բոլոր ոլորտները և դրանք պետք է հավասարապես արժևորվեն:

Երեխաները հիմնականում առաջին բառերը սկսում են արտասանել կյանքի 9- 18 ամիսների ընթացքում: Այնպես որ երկու, երեք տարեկան երեխաները բավականին ընդարձակ բառապաշար ունեն: Երեխայի ավտոնոմ խոսքն արագ ձևավորվում և վաղ էլ

վերանում է: Ե՛վ հնչեղությամբ, և՛ իմաստով անբնական խոսքը փոխարինվում է մեծահասակին հատուկ խոսքով: Յուրացնելով մայրենին՝ երեխան տիրապետում է խոսքի ինչպես հնչյունային, այնպես էլ իմաստային կողմին: Եթե վերջինս անբավարար է, կամ հակառակը՝ հարազատները կատարում են երեխայի բոլոր ցանկությունները՝ կողմնորոշվելով նրա ավտոնոմ խոսքով, ապա խոսքի յուրացումը դանդաղ է ընթանում: Խոսքի զարգացման արգելակում է նկատվում նաև երկվորյակների մոտ, որոնք իրար հետ ապրելով և մեծանալով, ինտենսիվորեն հաղորդակցվում են միմյանց հետ իրենց ընդհանուր մանկական լեզվով: Ամենակարևոր փոփոխությունը, որը նկատվում է երեխայի խոսքում, այն է, որ նրա խոսքը ձեռք է բերում առարկայական նշանակություն: Նա մեկ բառով անվանում է արտաքնապես իրարից տարբեր, բայց որևէ էական առանձնահատկությամբ կամ գործողության եղանակով նման առարկաները: Վաղ տարիքում ձևավորվում է երեխայի սեփական ակտիվ խոսքը: Վաղ տարիքում երեխայի հասկացած բառերի քանակը, այսինքն պասիվ բառապաշարն արագորեն մեծանում է: Երկու տարեկանում երեխան հասկանում է մեծի կողմից արտասանած գրեթե բոլոր բառերը, որոնք առնչվում են նրա շրջապատին: Այս ժամանակ նա սկսում է հասկանալ նաև գործողություններին վերաբերվող մեծերի բացատրությունները, ցուցումները: Ավելի ուշ, մոտավորապես երեք տարեկանում ի հայտ է գալիս երեխայի կողմից խոսքային պատմությունների հասկացումը, հատկապես այն պատմություններն ու հեքիաթները, որոնք վերաբերվում են իրեն ծանոթ իրավիճակներին և շրջապատին: Գեղարվեստական գրականությունը խոսքի զարգացման կարևորագույն աղբյուր է, այն օգնում է զգալու լեզվի գեղեցկությունը, զարգացնում է պատկերավոր խոսքը: Մեծահասակների խնդիրն է երեխաներին դեռ մանկուց սովորեցնել սիրել գրականությունը և հարգանքով վերաբերվել գրականությանը: Ճիշտ ընտրված գրականությունը ոչ միայն լավ է անդրադառնում երեխայի խոսքի զարգացման վրա, այլև նպաստում է երեխայի ներդաշնակ զարգացմանն ու դաստիարակմանը:

Երեխայի բառապաշարը հարստանում է շրջապատող միջավայրի հետ հաղորդակցման պայմաններում, գործունեության տարբեր ձևերում:

Մեծ նշանակություն ունի կենցաղային գործունեությունը, երեխաները յուրացնում են կենսականորեն անհրաժեշտ առարկաների անվանումները (հագուստի,

անկողնու,ինքնասպասարկման,կուլտուր-հիգիենիկ ձեռք բերման և այլն) աշխատանքային գործունեության մեջ յուրացում են մարդկանց աշխատանքի տեսակների ,համատեղ աշխատանքում անհրաժեշտ բառերը: Մեծ տեղ է տրվում խաղային գործունեությանը՝ դիդակտիկ և ստեղծագործական խաղերին: Կարևոր նշանակություն ունի կերպարվեստային գործունեությանը:

Մեծահասակներն ընդհանուր առմամբ մեծ դեր և ազդեցություն ունեն երեխաների աճի և զարգացման վրա, բայց հատկապես ծնողներն են իրենց երեխաների առաջին և ամենակարևոր ուսուցիչները: Ուսուցիչները և ընտանիքները պետք է աջակցեն, որ երեխաների մեջ զարգանան ամբողջ կյանքի ընթացքում սովորելու ցանկությունն ու հմտությունները: Մեծահասակները պետք է իմանան, որ երեխայի զարգացումը տեղի է ունենում հաջորդական փուլերով և կախված է նրա ունեցած փորձառությունից, ընտանեկան մշակույթից ու անհատականությունից: Մինչև 6 տարեկան երեխաների զարգացման չափորոշիչները մշակվել են՝ առաջնորդվելով երեխայի զարգացման վերաբերյալ կառուցողական սկզբունքներով: Ըստ այդ սկզբունքների՝ երեխաները լավ են զարգանում այն միջավայրում, որտեղ բավարարվում են նրանց ֆիզիկական, մտավոր և հոգեբանական կարիքները, որտեղ նրանք պաշտպանված են զգում, արժևորվում են որպես անհատներ և ակտիվորեն ներգրավվում են նոր հմտություններ և գիտելիքներ ձեռք բերելու նպատակով կազմակերպված բազմաբնույթ աշխատանքներում: Նրանք իրենց գիտելիքները և արժեքային համակարգը կառուցում են հասակակիցների, ծնողների և այլ մեծահասակների հետ փոխհարաբերությունների, ինչպես նաև ֆիզիկական ու հասարակական միջավայրի ակտիվ ուսումնասիրությունների միջոցով: Երեխայի առողջ, ներդաշնակ և համակողմանի զարգացման համար անհրաժեշտ է աշխատանք տանել նրա ֆիզիկական, իմացական, հուզական և սոցիալական ոլորտների հավասարաչափ զարգացման ուղղությամբ: Չափորոշիչները դասակարգված են ըստ զարգացման հետևյալ ոլորտների.

1. Շարժողական զարգացում
2. Խոսք և հաղորդակցում
3. Իմացական զարգացում
4. Սոցիալական, հուզական և անձնային զարգացում

5. Ինքնասպասարկում, առողջության պահպանում և անվտանգություն

6. Սովորելու նկատմամբ վերաբերմունք

Չափորոշիչների սույն փաստաթուղթն ունի հետևյալ կառուցվածքը.

- ոլորտները ուսումնառության/զարգացման ուղղություններն են,
- ենթաոլորտները տվյալ ոլորտի բաղկացուցիչ մասերն են,
- չափորոշիչները սահմանում են տվյալ ենթաոլորտում երեխայից ակնկալվող վարքագիծն ընդհանուր առմամբ,
- ցուցիչները նշում են, թե երեխան ինչ գիտի և ինչ է անում, կամ ինչպիսի դիտարկելի վարքագիծ է դրսևորում,
- օրինակները պարզաբանում են յուրաքանչյուր ցուցիչի իմաստը: Վաղ մանկության զարգացման և կրթական չափորոշիչները հասցեագրված են ծնողներին, ուսումնական հաստատություններին, ուսումնական ծրագրերի և տարբեր ձեռնարկների հեղինակներին, ուսումնախաղային նյութեր պատրաստող հաստատություններին: Չափորոշիչներն այն ուղենիշներն են, որոնք մեծահասակները կարող են օգտագործել տարբեր ոլորտներում երեխաների զարգացմանը նպաստելու համար: Մինչև 6 տարեկան երեխաների զարգացման չափորոշիչները կարող են տարբեր կիրառություններ ունենալ: Մասնավորապես.
 - բարելավել ուսուցումը. հիմք հանդիսանալ մինչև 6 տարեկան երեխաների ուսումնական ծրագրերը բարելավելու համար,
 - բարելավել ծնողավարության հմտությունները և վարքը. օգնել ծնողներին իրատեսական ակնակալիքներ ունենալու մինչև 6 տարեկան երեխաներից, ինչպես նաև երեխայի տարիքին համապատասխան տարբեր խաղեր կազմակերպելու նրանց համար,
 - բարելավել մանկավարժների մասնագիտական պատրաստվածությունը. ուղենիշ լինել ուսուցիչների վերապատրաստման ծրագրերի մշակման համար,
 - գնահատել նախադպրոցական ծրագրերի արդյունավետությունը. հիմք հանդիսանալ ընտրելու կամ մշակելու համար երեխաների առաջընթացի գնահատման միջոցներ՝ որպես ծրագրի արդյունավետության ամբողջական գնահատման մաս,

- բարձրացնել հանրության գիտակցությունը վաղ մանկության շրջանի կարևորության վերաբերյալ. օգնել հասարակությանը ավելի լավ հասկանալ և արժևորել վաղ մանկության տարիքը, ինչպես նաև իրենց ավանդն ունենալ մինչև 6 տարեկան երեխաներին որակյալ ծառայություններով ապահովելու հարցում:

Վաղ մանկության զարգացման խնդիրներով զբաղվող մասնագետները կարող են այս չափորոշիչներն օգտագործել տարբեր նպատակներով.

- սահմանելու զարգացման նպատակները, որոնց երեխաները պետք է հասնեն ծննդից մինչև 6 տարեկան հասակը,

- բարելավելու ուսումնական միջավայրը,

- ապահովելու ուսումնառության շարունակական գործընթացը:

Չափորոշիչները դաստիարակների/մանկավարժների համար ստեղծում են այն հիմքը, որի վրա նրանք կարող են պլանավորել ուսուցումը: Սույն փաստաթուղթը, իհարկե, ուսումնական ծրագիր չէ, սակայն այն ներկայացնում է այն ոլորտները, որոնց վրա մանկավարժները պետք է հիմնվեն երեխաների ուսուցումը պլանավորելիս: Մասնագետները պետք է հիշեն, որ դրանք նախատեսված են նախադպրոցական տարիքի երեխաների համար իրատեսական պլանավորման, խաղային ուսում-նադաստիարակչական գործունեության հարստացման և յուրաքանչյուր երեխայի աճի խթանման ու լիակատար ներուժի վերհանման խնդիրների իրականացման համար: Չափորոշիչները կարող են լինել նաև գործիք/ միջոց այն ծնողների համար, որոնք հաճախ անհանգստանում են, թե արդյոք իրենց երեխաները «ճիշտ» գիտելիքներ և հմտություններ են ստանում՝ հետագայում դպրոց գնալու համար: Չափորոշիչների օգնությամբ ծնողները կտեսնեն, որ առօրյա գործողությունների միջոցով երեխաներին կարելի է սովորեցնել այն, ինչ նրանց պետք է իմանալ հետագայում դպրոցում հաջողության հասնելու համար: Միևնույն ժամանակ կարևոր է ընդգծել, որ չափորոշիչները նախատեսված չեն

- որոշելու համար, թե արդյոք երեխան «պատրաստ է մանկապարտեզ կամ դպրոց գնալու, թե՛ ոչ,

- օգտագործվելու որպես գործիք՝ երեխաների ախտորոշման կամ պիտակավորման նպատակով,

- պատճառ հանդիսանալու, որ երեխաները զրկվեն նոր ծրագրերի կամ փորձառությունների մասնակցելուց,
- մի երեխային մյուսի հետ համեմատելու համար,
- երեխայի զարգացման մակարդակը գնահատելու համար,
- որպես ուսումնական ծրագիր օգտագործելու համար (թեև ուսուցիչները կարող են այս նյութերն օգտագործել ուսումնական պարապմունքներ պլանավորելու համար):

**ԳԼՈՒԽ 2 0-6 ՏԱՐԵԿԱՆ ԵՐԵՒԱՅԻ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ և ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ**

0-6 տարեկան երեխայի կրթության և զարգացման կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման համար հիմք է հանդիսանում երեխայի կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանների կարիքի (այսուհետ՝ ԿԶԱՊԿ) գնահատումը (այսուհետ՝ Գնահատում), որն իրականացվում է մանկավարժահոգեբանական գնահատման չափանիշներին համապատասխան և նպատակ ունի սահմանելու՝

1. երեխայի կրթության և զարգացման առանձնահատուկ պայմանները՝ ապահովելով ծրագրային, մեթոդական և միջավայրային անհրաժեշտ հարմարեցումներ.
2. սահմանված կարգով և դեպքերում ֆինանսավորման բարձրացված չափաքանակ տրամադրելու հիմքերը.
3. մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների (այսուհետ՝ ՄՀ ծառայություն) մակարդակը, ծավալները և տևողությունը:

Գնահատումն իրականացվում է երեք մակարդակներում՝

1. Նախադպրոցական մակարդակի Գնահատում՝ նախադպրոցական ուսումնական հաստատության (այսուհետ՝ ՆՈՒՀ) մանկավարժական աշխատողների և մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի (այսուհետ՝ ՄՀ աջակցության խումբ) կողմից (առկայության դեպքում).
2. Տարածքային մակարդակի Գնահատում՝ Տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի (այսուհետ՝ ՏՄԱԿ) մասնագետների կողմից.
3. Հանրապետական մակարդակի Գնահատում՝ բողոքարկված դեպքերի գնահատում Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոնի (այսուհետ՝ ՀՄԿ) մասնագետների կողմից:

Նախադպրոցական մակարդակում

- ♦ ՄՀ ծառայությունները տրամադրվում են Նախադպրոցական մակարդակի գնահատման արդյունքների ամփոփումից հետո՝ Կանխարգելիչ միջամտությունների պլանով, որը մշակվում և իրականացվում է ՆՈՒՀ-ի մանկավարժների կողմից մեկ կիսամյակի համար.
- ♦ մանկավարժահոգեբանական աջակցության կարիք ունեցող յուրաքանչյուր երեխային տրամադրվող ՄՀ ծառայությունների ժամանակահատվածը, տևողությունը, ծավալը, ծառայության տեսակը և տրամադրման գրաֆիկը մշակվում է Նախադպրոցական մակարդակի գնահատման արդյունքների հիման վրա՝ ՆՈՒՀ-ի և ՏՄԱԿ-ի ՄՀ աջակցության խմբի կողմից և հաստատվում է ՆՈՒՀ-ի տնօրենի կողմից.
- ♦ մանկավարժները և ՄՀ աջակցության խումբը համագործակցելով երեխայի ծնողների հետ՝ իրականացնում են Կանխարգելիչ միջամտությունների պլանով նախատեսված գործողությունները՝ աջակցելով երեխային, նախադպրոցական կրթության պետական կրթական չափորոշիչներով սահմանված կրթական ծրագրերի բովանդակությունը հասակակիցների հետ զուգընթաց յուրացնելու գործընթացում:

Տարածքային մակարդակում ծառայությունները տրամադրվում են ՏՄԱԿ-ի կողմից այն երեխաներին, ովքեր տվյալ մակարդակում սահմանված կարգով գնահատվել և ճանաչվել են որպես ԿԶԱՊԿ ունեցող: ՏՄԱԿ-ում ՄՀ ծառայությունների տրամադրումը երեխային իրականացվում է անվճար, ՏՄԱԿ-ի միջոցներով, ուսումնական պարապմունքներից հետո, ըստ նախատեսված տևողության, ծավալի և երեխայի ԱՈՒԶՊ-ում նշված ժամանակացույցի:

Հանրապետական մակարդակում ՄՀ ծառայությունները տրամադրվում են ՀՄԿ-ի կողմից ՏՄԱԿ-ներին, ՆՈՒՀ-երին, այլ գերատեսչությունների համապատասխան բաժիններին, ԿԶԱՊԿ ունեցող երեխաներին, նրանց ծնողներին: ՀՄԿ-ն ապահովում է ԿԶԱՊԿ-ի գնահատման ու ՄՀ ծառայությունների տրամադրման միասնական մոտեցումների կիրառումը՝ համակարգելով և մշտադիտարկելով ՏՄԱԿ-ների աշխատանքը, ինչպես նաև ստեղծում է ԿԶԱՊԿ ունեցող երեխաների կրթության

կազմակերպման արդյունավետության բարձրացմանը միտված մեթոդական գրականություն, դիդակտիկ նյութեր և ուսումնական նյութերի հարմարեցումներ:

ՄՀ ծառայություն ստացող յուրաքանչյուր երեխայի համար կազմվում է անհատական գործի թղթապանակ, որը ներառում է երեխայի Նախադպրոցական և/կամ Տարածքային մակարդակների Գնահատման արդյունքների արձանագրությունները, եզրակացությունները, ԿԶԱՊԿ-ի վերաբերյալ վկայագիրը, ԱՈՒԶՊ-ն, երեխային տրամադրվող ՄՀ ծառայությունների ժամանակացույցը, երեխայի զարգացման վերաբերյալ հավաքագրած և արձանագրած ցանկացած տեղեկատվություն և դրա հետ կապված այլ նյութեր (լուսանկար, տեսանյութեր, երեխայի աշխատանքներ և այլն):

ԳՆՈՒՆ 3 ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԻ ԴԵՐԸ ՆԱԽԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՏԱՐԻՔԻ ԵՐԵՒԱՅԻ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ և ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԿԱՐԻՔԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ

2001թ.ից Հայաստանում իրականացվում է համընդհանուր ներառական կրթություն: Այս տարիների ընթացքում տարբեր կերպ է ընկալվել և մատուցվել այս ծրագիրը: Սակայն վերջին տարիներին այն ավելի ընդգրկուն դրսևորումներ ձեռք բերեց, քանի որ արդեն ի հայտ եկան հայերեն, հանրամատչելի գրականություն, որը մանկավարժին հնարավորություն է տալիս ավելի հեշտ, ճիշտ և արդյունավետ իրականացնել ԿԶԱՊԿՈՒ երեխաների առանձնահատուկ պայմանների կարիքը և կազմել, իրականացնել տվյալ երեխայի հոգեբանական առանձնահատկությունները հաշվի առնելով:

Սովորաբար ՆՈՒՀ-ում դաստիարակի աշխատանքը սկսվում է դիտարկումից, մենք կատարում ենք դիտարկումներ, քննարկում աջակցող մասնագետների հետ և դրանց հիման վրա դուրս ենք բերում երեխայի առաջնային կարիքները, դրանց հաղթահարման ուղիները:

Դիտարկումից հետո աջակցող թիմի հետ, ծնողի համաձայնությամբ կատարում ենք առաջնային մակարդակի գնահատում: Այն իրենից ներկայացնում է հարցաշար, որի օգնությամբ մենք տեղեկություն ենք ստանում երեխայի իմացական, սոցիալական, անձնային, ինքնասպասարկման, սովորելու նկատմամբ վերաբերմունքի մասին: Յուրաքանչյուրն հայտնում է իր կարծիքը ամեն ոլորտի շուրջ և կատարվում է մեկ ընդհանուր եզրահանգում: Դրանից հետո արդեն կազմվում է արձանագրություն, ըստ որի որոշվում է երեխայի առանձնահատուկ պայմանի կարիքի աստիճանը և աջակցության ժամանակահատվածը: Եթե պարզվում է, որ երեխան ունի թեթև աստիճանի աջակցության կարիք, ապա այն տրամադրվում է ՆՈՒՀ-ի կողմից: Իսկ եթե երեխան ունենում է միջին, ծանր, խորը աջակցության կարիք, այդ դեպքում կատարվում է երկրորդային մակարդակի գնահատում, որը կատարվում է ՏՄԱԿ-ի մասնագետների հետ համատեղ՝ ծնողի համաձայնությամբ և ներկայությամբ:

Վերջնական գնահատումն ունենալուց հետո կազմվում է երեխայի անհատական զարգացման և ուսուցման պլանը: Այդտեղ համառոտ կերպով գրվում է յուրաքանչյուր

մասնագետի նպատակը, ենթանպատակները, դրանց կատարման քայլերի հաջորդականությունը, ակնկալվող արդյունքի մոտավոր ժամկետը: Դաստիարակի նպատակները պետք է բխեն ԿԶԱՊԿՈՒ երեխայի ակտուալ մակարդակից և տանեն դեպի մոտակա մակարդակը: Օրինակ՝ եթե երեխան կարողանում է հաշվել մինչև հինգը, ապա կարելի է երկրաչափական պատկերների, այլ առարկաների միջոցով սովորել հաշվել մինչև տասը: Կամ, եթե երեխան կարողանում է կտրել պատկերները, ապա կերպարվեստի պարապմունքներին սովորել ամրացնել դրանք թղթին կամ այլ մակերեսի վրա:

Կարևոր է նաև երեխաների ֆիզիկական դաստիարակության պարապմունքներին ներգրավվածությունը, եթե, իհարկե, երեխան չունի կամ, եթե կա, թեթև աստիճանի շարժողական անկարողություն:

Երաժշտական դաստիարակության ժամանակ կարևոր է, որ դաստիարակը երաժշտության դաստիարակի հետ միասին, ներգրավեն երեխային պարապմունքի ողջ պրոցեսի մեջ: Օրինակ՝ երգեն նրա հետ միասին, խրախուսեն երգչային ամենապարզ փորձերն անգամ, օգնեն կատարել պարային շարժումներ, պտտվել, ծափել, նստել ծնկների վրա պարելիս:

Այս ամենի հետ մեկտեղ շատ կարևոր է, որ դաստիարակը երեխային ընդունի այնպիսին, ինչպիսին որ նա կա: Սա այն կարևոր օղակն է, որը մեզ օգնելու է հասնել մեր դրած նպատակներին:

Կարևոր է նաև ծնողի հետ համագործակցությունը, քանի որ երեխայի զարգացման առաջին օղակը ընտանիքն է և այն պետք է միշտ լինի համապատասխան միջավայրին հարմարեցումներով: Ծնողը պետք է շարունակի ՆՈՒՀ-ում տրամադրված ծառայությունների ժամանակ ցուցադրված աշխատանքերը: ՆՈՒՀ-ում ծնող-համայնք համագործակցությունը լավագույնն է ցանկացած նպատակին հասնելու համար:

ԵՂՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով՝ սույն հետազոտական աշխատանքը ներկայացնում է ՀՀ «Ծննդից մինչև 6 տարեկան երեխաների զարգացման և կրթական չափորոշիչների» համառոտ տարբերակը, որի նպատակն է օգնել ընտանիքներին իրենց երեխաների կրթադաստիարակչական հարցերում: Նորացված չափորոշիչները հնարավորություն կտան թե՛ ծնողներին, թե՛ վաղ մանկության զարգացման ոլորտին առնչվող տարբեր մասնագետներին նախադպրոցական տարիքի երեխաների աճի, զարգացման և կրթության համար ողջամիտ և հիմնավոր ակնկալիքներ ունենալ, որոնք հիմնված կլինեն ավելի վավեր և հուսալի չափորոշիչների վրա: Չափորոշիչները թարմացվել են, որպեսզի համահունչ լինեն վաղ մանկության զարգացման (ՎՄԶ) ոլորտում Հայաստանի Հանրապետությունում և միջազգային ասպարեզում տեղի ունեցող ժամանակակից կարևորագույն գործընթացներին՝ միտված երեխաների իրավունքների պաշտպանությանը, համընդհանուր ներառմանը, կրթության որակի բարձրացմանը, բազմազանության խթանմանը, սահուն անցմանը դպրոցին և այլն: Չափորոշիչները վերանայվել են նախադպրոցական կրթության բնագավառում ակտիվ և շահագրգիռ կողմերի հետ սերտ համագործակցությամբ: Բացի հիմնական աշխատանքային խմբից, վերանայման գործընթացին մասնակցել են հոգեբաններ, սոցիոլոգներ, առողջապահության մասնագետներ, գործող նախադպրոցական հաստատությունների մասնագետներ, բուհերի մանկավարժներ, այլընտրանքային կրթական ծառայություններ մատուցող հաստատությունների մասնագետներ, քաղաքականության մշակման խնդիրներով զբաղվող պատասխանատուներ, վերապատրաստող փորձագետներ: Նշված փորձագիտական ներուժն օգնում է, որպեսզի վերանայված չափորոշիչները լինեն արդիական, մատչելի և կիրառելի՝ հիմնված ոչ միայն փաստաթղթային հետազոտությունների, այլև մասնագիտական փորձից բխող կոնկրետ գործնական տեղեկությունների և առաջարկությունների վրա:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- ✓ ԾՆՆԴԻՑ ՄԻՆՉԵՎ ՎԵՑ ՏԱՐԵԿԱՆ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԵՎ ԿՐԹԱԿԱՆ ԶԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ
- ✓ ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԱԴԱՄՅԱՆ ԼԻԱՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ:
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ և ԱԶԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆՆԵՐՈՒՄ:
- ✓ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ » Հ.2, էջ 495
- ✓ «ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ ԿՐՏՍԵՐ ԱՌԱՋԻՆ ԽՄԲԻ (2-ՅՏԱՐԵԿԱՆ) ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ ԾՐԱԳԻՐ» ԵՐ. 2012 Թ.
- ✓ ՅՈՒՐԻ ՏՈՒԿԱԶԵՎ «ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ», ԵՐ. 2013 Թ.
- ✓ Լ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ «ԲՆԱՆԿԱՐ», ԵՐ. 2011 Թ.
- ✓ Լ. ՍՄԲԱՏՅԱՆ, ՎԵՐԴՅԱՆ, Լ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ «ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏԻ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԸ 1-ԻՆ և ԿՐՏՍԵՐ 2-ՐԴ ԽՄԲԵՐԻ ՀԱՄԱՐ», ԵՐ. 2015 Թ.
- ✓ Լ.ՍԱՐԳՍՅԱՆ «ԽՈՍՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԸ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵԶԻ ԿՐՏՍԵՐ ԱՌԱՋԻՆ ԽՄԲՈՒՄ», ԵՐ. 2019 Թ.
- ✓ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ, ԵՐԵՎԱՆ, 1982, ՀԱՏՈՐ 8, էջ 197-198

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

